

Krzysztof Jankun

"Media publiczne w regionie. Rola i znaczenie" : sprawozdanie z konferencji

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 4, 599-602

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof Jankun

„Media publiczne w regionie. Rola i znaczenie” Sprawozdanie z konferencji

Na fali burzliwej dyskusji na temat przyszłości i kształtu mediów publicznych w Polsce, 29 listopada 2004 r. w Sali Kopernikowskiej olsztyńskiego zamku odbyła się konferencja: „Media publiczne w regionie. Rola i znaczenie”. Organizatorami byli Radio Olsztyn SA, Warmińsko-Mazurski Ośrodek Regionalny TVP w Olsztynie oraz Muzeum Warmii i Mazur. Patronat nad konferencją objęli marszałek województwa warmińsko-mazurskiego, wojewoda województwa warmińsko-mazurskiego oraz prezydent miasta Olsztyna. Oprócz przedstawicieli olsztyńskich mediów, świata kultury i nauki, wśród zaproszonych gości byli także przedstawiciele Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji – Danuta Waniek i Włodzimierz Czarzasty.

W imieniu organizatorów licznie zebranych gości i prelegentów powitał dyrektor Muzeum Warmii i Mazur Janusz Cygański. Następnie przewodnicząca KRRTV Danuta Waniek wygłosiła słowo wstępne do dyskusji. Oświadczyła, że jest to pierwsza tego typu inicjatywa w sieci radia publicznego. Zaznaczyła, że Radio Olsztyn jest stacją bardzo lubianą i słuchaną przez mieszkańców regionu. Dzięki temu Radio Olsztyn w sposób właściwy spełnia swą rolę w regionie. Wyraziła nadzieję, że za przykładem olsztyńskiej rozgłośni pójdą inne regionalne media publiczne. Dodała, że wszyscy musimy się troszczyć o to, aby media publiczne były w dobrej kondycji. Niestety, nie zostały wprowadzone jeszcze przepisy ostatecznie regulujące funkcjonowanie mediów publicznych. Zaznaczyła także, że jeszcze do niedawna wielu polityków uważało za konieczność prywatyzację mediów publicznych. Część z nich jednak powoli zmienia zdanie i, jako przewodnicząca Rady, ma nadzieję, że posłowie poprą starania KRRTV o wzmocnienie mediów publicznych.

Po wystąpieniu Danuty Waniek, wszyscy uczestnicy uczcili minutą ciszy niedawno zmarłego, znanego olsztyńskiego dziennikarza radiowego, Andrzeja Śleszyńskiego.

Jako drugi wystąpił dyrektor Miejskiego Ośrodka Kultury w Olsztynie Marek Marcinkowski. W swoim referacie pt. „Radio Olsztyn jako animator i współorganizator przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych” podkreślił zasługi Radia Olsztyn w promocji kultury w mieście. Olsztyńska rozgłośnia jako stały i bardzo ważny partner Miejskiego Ośrodka Kultury wspiera wszelkie inicjatywy kulturalne. Radio jest też ważnym animatorem kultury, prezentującym miejscowy folklor, sztukę i kulturę w swoich codziennych audycjach. Obejmuje patronatem wiele wydarzeń kulturalnych w regionie. Dzięki znakomicie przygotowanym w dziedzinie kultury redaktorom, w sposób pogłębiony informuje słuchaczy o wydarzeniach kulturalnych. Dziennikarze ci uczestniczą w organizacji wielu imprez. Poprzez cykliczne programy promują ludzi tworzących kulturę, w tym miejscowych literatów, ludzi kina, teatru i muzyki.

Następnie głos zabrał historyk kultury, przedstawiciel Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, prof. Andrzej Staniszewski. W referacie „Radio Olsztyn a środowisko naukowe” przedstawił studentów olsztyńskiej uczelni jako naturalne zaplecze kadrowe miejscowych mediów publicznych. Działające na Uniwersytecie studia dziennikarskie są wspierane przez Radio Olsztyn. Część zajęć

prowadzą doświadczeni dziennikarze olsztyńskiej rozgłośni. Prof. Staniszewski podkreślił także, że od 2003 r. Radio Olsztyn umożliwiło odbycie praktyk zawodowych wielu studentom, a 23 stycznia 2004 r. władze Wydziału Humanistycznego UWM podpisały porozumienie z dyrekcją tej stacji radiowej w sprawie praktyk. Do tej pory dzięki temu porozumieniu sześćdziesięciu dwóch studentów zapoznano się ze specyfiką pracy dziennikarza radiowego. Andrzej Staniszewski zaakcentował także współpracę uniwersyteckiego radia UWM FM z Radiem Olsztyn, która zaowocowała audycjami dotyczącymi życia codziennego uczelni na falach rozgłośni publicznej. Nie zawsze jednak dziennikarze są bardzo dobrze zorientowani w temacie uniwersyteckim. Zdarzało się mylenie instytutu z katedrą, profesora tytularnego z nadzwyczajnym. Mimo tych niedociągnięć, Radio Olsztyn znakomicie wywiązuje się z misji mediów publicznych poprzez rolę edukacyjną, oświatową, promocję uczelni i regionu. Podkreślił także potrzebę opisania przez studentów w pracach licencjackich i magisterskich olsztyńskiego środowiska radiowego, jego zasług dla miasta i regionu.

Następnym referentem była, reprezentująca Archiwum Państwowe w Olsztynie, Marlena Koter. W wystąpieniu zatytułowanym „O zbiorach archiwalnych Radia Olsztyn” opowiedziała o wyjątkowych archiwaliach będących m.in. dźwiękowym zapisem historii Warmii i Mazur. W 1993 r. archiwum Radia Olsztyn przejął Skarb Państwa. W związku z tym, ponad 2 tys. nagrań trafiło do zbiorów Archiwum Państwowego. Stanowią one niezastąpione źródło wiedzy o regionie. W jego skład wchodzi dwa rodzaje archiwaliów: dokumenty i nagrania. Zdaniem M. Koter jest to kolekcja „białych kruków”, których archiwizacja pozwala na zachowanie pamięci o nich dla przyszłych pokoleń. Znajdują się tam np. audycje dokumentalne, w których można usłyszeć wypowiedzi i wspomnienia uczestników plebiscytu, audycje dokumentujące życie ludowe i historię Warmii i Mazur, pierwsze olsztyńskie audycje radiowe i wiele innych. Poza tym można wysłuchać, czytanych przez znanych dziennikarzy i aktorów, powieści, słuchowisk, olsztyńskich szopek noworocznych, audycji dla dzieci czy też audycji informacyjnych i publicystycznych.

Czwartym referatem wygłoszonym na konferencji była „Misja za grosze”, autorstwa prezesa zarządu Radia Olsztyn, Władysława Bogdanowskiego. Referat ten nawiązywał do prowadzonej w kraju dyskusji na temat wysokości i potrzeby płacenia abonamentu radiowo-telewizyjnego. Referent przytoczył argument przeciwników płacenia abonamentu, w którym można usłyszeć, że są to ogromne pieniądze trwonione przez zarządy m.in. na nowe siedziby. W. Bogdanowski przedstawił wyliczenie, z którego wynika, że tylko dzięki płaceniu abonamentu, możliwe jest przedstawienie słuchaczom Radia Olsztyn około 8,3 tys. dzienników rocznie. Zdaniem referenta, za tak niewielkie pieniądze dostajemy ogromną ilość informacji, relacji ze sportowych aren w regionie, debat publicznych na tematy gospodarcze i polityczne. W ofercie olsztyńskiej rozgłośni dużo miejsca zajmują także audycje edukacyjne, w tym także współtworzone przez dzieci. Radio Olsztyn obecnie, spośród rozgłośni regionalnych, ustępuje tylko rozgłośni katowickiej. Wyznacznikiem tego jest ilość informacji przekazanych i wykorzystanych przez Polskie Radio w Warszawie. Tak szeroka oferta przygotowana jest przez siedemdziesięciu dziewięciu dziennikarzy. Wyraził też nadzieję, że w przyszłości Radio Olsztyn będzie mogło powiększyć sieć korespondentów powiatowych, lecz muszą się na to znaleźć odpowiednie środki finansowe.

Kolejny referat pt. „Telewizja publiczna w Olsztynie. Historia i przyszłość” przedstawił dyrektor Oddziału TVP w Gdańsku, przez wiele lat związany z olsztyńskim środowiskiem dziennikarzy radiowych, Bogumił Osiński. Przypomniał o pierwszych próbach tworzenia ośrodka telewizji w Olsztynie od początku lat sześćdziesiątych XX w., pierwszych audycjach telewizyjnych skierowanych do mieszkańców Olsztyna, pierwszych programach realizowanych przez dziennikarzy Radia Olsztyn dla Panoramy nadawanej przez gdański ośrodek TVP, próbach uruchomienia w 1993 r. Telewizji Copernicus. Dzięki staraniom środowiska dziennikarskiego utworzono w Olsztynie filię

gdańskiego Oddziału TVP. W lipcu 2000 r. po raz pierwszy na ekranach telewizorów ukazała się Panorama Warmii i Mazur. Obecnie w Warmińsko-Mazurskim Ośrodku Regionalnym TVP w Olsztynie jest siedem etatów dziennikarskich. Według badań OBOP dla 85% respondentów TVP3 jest najważniejszym źródłem informacji o regionie. W związku z tym 1 stycznia 2005 r. Warmińsko-Mazurski Ośrodek Regionalny TVP został przekształcony w Oddział Terenowy TVP3 w Olsztynie, który będzie nadawał trzygodzinne pasmo programowe dziennie.

Jako szósty przed zgromadzonymi gośćmi wystąpił red. Wojciech Ogrodziński, który przedstawił referat pt. „Literatura w Radiu Olsztyn”. Na wstępie zaznaczył, że Polskie Radio zawsze miało słabość do literatury, a wielu pisarzy znalazło w radiu swój azyl, tam byli wspierani i prezentowani. Na antenie Radia Olsztyn prezentowano twórczość zarówno autorów polskich (Maria Zientara-Malewska, Karol Mallek, Erwin Kruk, Jan Boenigk), jak i urodzonych na Warmii i Mazurach literatów niemieckich (Hans Helmut Kirst, Ernst Wiechert). Swe miejsce na falach olsztyńskiej rozgłośni znalazły słuchowiska radiowe oraz bardzo lubiana przez słuchaczy radionowela „Przez ścianę”. Poza tym w odcinkach prezentowano klasykę (*Quo vadis*, *Przygody dobrego wojaka Szwejka* i wiele innych). Słuchacze od połowy lat dziewięćdziesiątych XX w. mogli wysłuchać audycji w warmińskiej gwarze i prezentujących zwyczaje dawnych mieszkańców regionu, m.in. w słuchowiskach Edwarda Cyfusa. Radio Olsztyn patroluje akcjom czytelniczym, a także pomaga tworzyć księgozbiory w bibliotekach wiejskich.

Kolejnym referentem był Janusz Kijowski, dyrektor Teatru im. Stefana Jaracza w Olsztynie, który przedstawił współpracę Radia Olsztyn z miejscową sceną teatralną w referacie „Teatr w radiu – radio w teatrze”. Jego zdaniem, w obecnych czasach obie instytucje bardzo się do siebie zbliżyły. Radio stało się medium bardzo szlachetnym, pobudzającym naszą wyobraźnię. Zaznaczył też, że jedną z pierwszych wizyt, po objęciu stanowiska dyrektora tutejszego teatru, złożył właśnie w olsztyńskiej rozgłośni. Zaowocowała ona współpracą i cyklem „Scena przy stoliku” w Radiu Olsztyn. Dzięki tej współpracy teatr ma promocję, a słuchacze ciekawie przedstawione informacje o wszelkich premierach i wydarzeniach teatralnych w mieście i regionie. Z drugiej zaś strony, olsztyńscy aktorzy uczestniczą w wielu audycjach radiowych, co znacznie podwyższa różnorodność radia. Po omówieniu współpracy z Radiem Olsztyn, prelegent wykorzystał obecność członków KRRiTV i przedstawił swój pogląd na funkcjonowanie w dzisiejszych czasach abonamentu radio-telewizyjnego. Stwierdził, że obecne uregulowania prawne nie zapewniają mediom należitych funduszy na funkcjonowanie. Media publiczne trzeba oczyścić z podejrzeń aferalnych, a zamiast abonamentu należałoby wprowadzić podatek, z którego utrzymywane powinny być publiczne radio i telewizja. Następnie odczytał jeden ze swoich felietonów, w którym uznał, że KRRiTV jest tworem typowo politycznym o bardzo małych uprawnieniach, więc niepotrzebnym. Uznał też, że Telewizja Polska nie spełnia oczekiwań propagowania wysokiej kultury. Programy czy filmy dla „wymagających widzów” przegrywają ze słabej jakości teleturniejami, serialami i filmami. Zdaniem J. Kijowskiego obecnie TVP nie spełnia swej misji, a jej dyrekcja nie gwarantuje dostępu do kultury.

Na zarzuty wobec KRRiTV oraz zarządu TVP odpowiedziała D. Waniek, twierdząc, że Rada posiada jednak narzędzia prawne, które pozwalają jej na skuteczne wpływanie na kształt publicznych mediów. Na temat zarządu Telewizji stwierdziła, że prezes był wybrany w drodze konkursu i nie było w tym czasie lepszych kandydatów gwarantujących dobre funkcjonowanie tego medium.

Po tym nieplanowanym i dodatkowym wystąpieniu Danuty Waniek, zaprezentowała się kolejna referentka, którą była Jolanta Szydzińska z Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych, jednocześnie kierownik organizacyjny Olsztyńskich Spotkań Zamkowych. Uznała Radio Olsztyn za

najważniejszego i najwierniejszego patrona Spotkań Zamkowych, gdyż współpraca organizacyjna datuje się od 1974 r. Od połowy lat osiemdziesiątych XX w. Radio nawiązało jeszcze ściślejszą współpracę, która zaowocowała wydaniem płyty z występami laureatów Spotkań od 1974 do 1988 r. Dzięki rejestracji wszystkich występów, było możliwe wydanie kaset magnetofonowych z produkcjami uczestnikami konkursu. Dziennikarze radiowi prowadzili koncerty, zasiadali w jury i radzie artystycznej. Mimo że Radio Olsztyn jest właścicielem wszystkich nagrań, chętnie wypożycza je innym rozgłośniom. Patronat i sponsoring ze strony Radia Olsztyn wpłynął na podniesienie rangi imprezy, poszerzenie grona sympatyków i słuchaczy.

Ostatnim punktem spotkania było wręczenie nagród w konkursie organizowanym od trzech lat wspólnie przez Radio Olsztyn oraz Wspólnotę Kulturową „Borussia”. W imieniu organizatorów konkursu wystąpił Robert Traba (Borussia) oraz Mariusz Borsiak (Radio Olsztyn). Opowiedzieli oni o idei konkursu, który poprzez reportaż radiowy ma za zadanie przybliżenie wielokulturowości w społeczeństwach pogranicza. Trzecią nagrodę przyznano niezależnemu dziennikarzowi Andrzejowi Winiszewskiemu, którego reportaż na temat Polaków przybyłych z Rumunii ukazał się w Radiu Zielona Góra. Drugą nagrodę przyznano Małgorzacie Sawickiej, dziennikarce Radia Lublin, za reportaż dotyczący zabójstwa młodego Ukraińca przez polskich policjantów. Laureatem pierwszej nagrody został Cezary Galek z zielonogórskiego Radia Zachód. Nagrany przez niego materiał dotyczył próby ufundowania przez mieszkańców małego miasteczka we wschodnich Niemczech pomnika żołnierzom Waffen SS, którzy bronili ich ziemi przed nacierającymi na Berlin żołnierzami polskimi i radzieckimi. Jednocześnie w części tego reportażu znalazła się relacja ze spotkania Niemców z sąsiadami zza Odry. Nagrodę przybyłemu do Olsztyna laureatowi wręczyli wspólnie Danuta Waniek oraz prezydent Olsztyna Czesław Jerzy Małkowski.

Dotychczasowe edycje konkursu podsumował Robert Traba, którego zdaniem jest on bardzo potrzebny i należy go kontynuować. Należy jednak uważać, aby „nie zagłaskać pogranicza, bo w paplaninie o wielokulturowości traci ona sens, ale może być okazją kreowania innego myślenia”. Dzięki temu możemy pokazać to, co jest w wielokulturowości wartościowe, pokazać rzeczywiste pogranicze, nowe więzi, a także nowe konflikty. O tym wszystkim trzeba i warto mówić. Wielokulturowość to też są powroty Polaków do ojczyzny, spotkania z inną, nową Polską.